

Asia: VN/20350/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (panimoiden, tislaamoiden ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kanta-Hämeen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä koskien lakia alkoholilain muuttamista. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön viranhaltijat ja asiantuntijat vastustavat hallituksen esitystä.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueella haluaa lausunnollaan esittää seuraavia huomioita.

Panimoiden, tislaamoiden ja viinitilojen ulosmyyntioikeuden laajentaminen lisää alkoholin ostomahdollisuuksia ja sitä kautta lisääntyntä saatavuutta. Useassa tutkimuksessa on osoitettu, että alkoholin saatavuuden lisääntyminen on yhteydessä alkoholin kokonaiskulutuksen kasvuun ja sitä kautta alkoholihaittojen kasvuun. Hallituksen esityksessä ulosmyyntioikeuksien laajentaminen koskee rajattua toimijajoukkoa. Kanta-Hämeen ehkäisevän päihdetyön asiantuntijat ovat huolissaan alkoholinkäytön arkipäiväistymisestä, kun alkoholin myyntipaikkoja lisätään vapaa-ajalle, kuten matkustamiseen ja elämyspalveluihin. Lisäksi tärkeää on huomioida, että alkoholin saatavuuden helpottamisesta aiheutuvat haitat kohdentuvat myös muihin ihmisiin, kuten esimerkiksi lapsiin ja lähisuhdeväkivallan uhreihin.

Hyvinvointialueilla on lakisääteinen vastuu niin ehkäisevästä päihdetyöstä kuin alkoholin käytöstä aiheutuvien haittojen hoidosta. Alkoholin kulutuksen lisääntyminen heijastuu suoraan hyvinvointialueiden palveluiden kasvavaan tarpeeseen. Mielenterveys- ja päihdepalvelut, lastensuojelu ja päivystykset ovat jo nykyisellään kuormittuneet. Hyvinvointialueiden taloudelliset resurssit ovat tiukentuneet eikä alkoholilain viimeisimpien uudistuksien vaikutuksia (8 prosenttisten juomien vähittäismyyntin salliminen, kotiinkuljetuksen vapauttaminen ja etämyynti) vaikutuksia ole arvioitu kokonaisuudistuksen näkökulmasta riittävällä tavalla tai niiden vaikutuksia hyvinvointialueen palvelutarpeeseen. Kokonaisarvioinnin puuttuminen vaikeuttaa haittojen ennakointia ja vaikutuksia kantahämäläisten hyvinvointiin ja terveyteen.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen asiantuntijat painottavat alkoholielinkeinon vastuullista anniskelua ja vähittäismyyntiä sekä yhteistyötä viranomaisten, kuntien ja hyvinvointialueen ammattilaisten kesken. Ikärajavalvonnan toteutuminen ja päihtyneille anniskelun ehkäiseminen edellyttävät alkoholielinkeinon toimijoille laaja-alaista koulutusta. Lisäksi tarvitaan myynnin seuranta.

Yhteenvetona Kanta-Hämeen hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön asiantuntijat ja viranhaltijat toteavat, että lausuntojen antaminen yksittäisistä osamuutoksista on epätarkoituksenmukaista, sillä lakimuutosten kokonaisarvio puuttuu ja muutosten vaikutukset hyvinvointialueen palvelutarpeeseen ovat epäselviä. Näin ollen hyvinvointialue vastustaa hallituksen esitystä. Alkoholin saatavuuden lisääntyminen ei ole oikea keino taloudellisen kasvun ja voiton tavoittelussa tai avoimen kilpailun edistämiseksi. Alkoholilain (1102/2017) keskeisenä tarkoituksena on alkoholin kulutuksen vähentäminen rajoittamalla ja valvomalla alkoholiin liittyvää elinkeinotoimintaa sekä ehkäistä päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja niin yksilöille kuin koko yhteiskunnalle. Alkoholihaittoja vähentävää ja lain hengen mukaista alkoholipolitiikkaa ei ole mahdollista toteuttaa elinkeinoelämän tarpeista käsin.

Niiranen Päivi
Kanta-Hämeen hyvinvointialue